

Ks. Cz. Parzyszek SAC, *Znaczenie nowej ewangelizacji dla odnowy współczesnego świata*, Wyd. Apostolicum, Ząbki 2012, ss. 381.

Ewangelizacja stanowi fundamentalną misję Kościoła, realizowaną od jego początków do czasów obecnych. Wszelkie wysiłki ewangelizacyjne całego Ludu Bożego są wypełnianiem polecenia Chrystusa skierowanego do Apostołów: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16, 15-16). Poszczególne okresy historii Kościoła stanowiły konkretne wyzwania ewangelizacyjne. Były one zakotwiczone w problemach danego czasu oraz okolicznościach z tym związanych. Wymagało to od Kościoła ciągle nowego rozpoznawania uwarunkowań życia ludzi danej epoki, odniesień do rozwoju świata, zwłaszcza zaś myślenia i postaw moralnych społeczeństwa owego czasu. W czasach nam współczesnych ten imperatyw przybiera na sile, co wiąże się z jakże przyspieszonym „tempem życia”, rozwojem poznawczo-kulturowym, przemianami społeczno-moralnymi oraz wielu innymi czynnikami ludzkiej egzystencji. Rzeczywistość ta domaga się ewangelizacyjnego „wglądu” w postaci oceny stanu faktycznego i wskazania kierunków rozwoju zgodnych z wolą Stwórcy i Zbawiciela ludzkości. Stąd też rodzi

się potrzeba nowej ewangelizacji, która stanowi wyzwanie współczesnego Kościoła.

Wezwanie to jednoznacznie odczytali papieże Jan Paweł II i Benedykt XVI. Wyrazem tej pasterskiej troski jest przygotowywany Synod Biskupów - XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne na temat nowej ewangelizacji w październiku 2012 roku. W ramach przygotowań do tego Synodu oraz jako odpowiedź na powszechne – ewangelizacyjne mobilizowanie Kościoła, podejmowane są teologiczne analizy tej problematyki. Bardzo cenną pozycją w tym zakresie jest rozprawa ks. dr. hab. Czesława Parzyszka SAC, prof. UKSW, zatytułowana „Znaczenie nowej ewangelizacji dla odnowy współczesnego świata” [Ząbki 2012 r.]. Autor tej książki, profesor teologii pastoralnej i duchowości, od lat zaangażowany w działalność ewangelizacyjną – m. in. uczestnik II Synodu Biskupów Europy w 1999 roku – podjął bardzo aktualny i ważny problem współczesnego Kościoła. Omawiana rozprawa trafnie wpisuje się w przygotowania do tegorocznego Synodu Biskupów oraz stanowi kompetentne wyjaśnienia istoty i zakresu nowej ewangelizacji. Autor we *Wstępie* stwierdza, że jego zadaniem badawczym jest wyjaśnić „znaczenie nowej ewangelizacji dla zsekularyzowanego współczesnego świata” (s. 20). Bazując na lekturze dokumentów Kościoła oraz licznych publikacjach w tym zakresie – w tym na dorobku własnym – podjął się zadania „całościowego opracowania nowej ewangelizacji w kontekście odnowy współczesnego świata, zwłaszcza że spór o «nowość» nowej ewangelizacji wciąż trwa” (s. 20).

Tak sformułowany problem ks. Cz. Parzyszek analizuje w ośmiu rozdziałach omawianej rozprawy. Rozdział pierwszy nosi tytuł „Przemiany we współczesnym świecie”. Analizy tego rozdziału mają charakter wprowadzający w podjętą w całości rozprawy problematykę. Autor ukazuje tu współczesny świat w kontekście dokonujących się „wielu przemian i napięć” (s. 23). Pierwsza część tego rozdziału – „Obraz współczesnego świata” – poświęcona została analitycznemu opisowi przeobrażeń współczesności w wymiarze historyczno-kulturowym, z wyakcentowaniem nauczania Kościoła, zwłaszcza od *Vaticanum II*. Współczesność, określana często mianem „ponowoczesność”, charakteryzuje się różnorodnością wydarzeń i dokonań, które wielokrotnie przybierają postać zagrożeń, stanowiących swoiste „znaki czasu”, zwłaszcza w wy-

miarze poznawczo-etycznym. Stąd też w drugiej części tego rozdziału Autor przechodzi do wskazania normatywnego charakteru tego współczesnego „obrazu świata”, który wymaga odnowy w postaci ewangelizacyjnego zaangażowania.

Drugi rozdział niniejszego studium został zatytułowany „Zasadnicze elementy nowej ewangelizacji”. Podejmując analizę tak sformułowanego zagadnienia Autor najpierw skupił się na problemie „Droga ku koncepcji nowej ewangelizacji”. Stara się tu wyeksponować główne elementy – kroki prowadzące ku wypracowaniu koncepcji nowej ewangelizacji. Do tych elementów zalicza: apostołstwo, misję, kerygmat, katechizację i ewangelizację. W następnym punkcie podjął analizę teologicznych podstaw nowej ewangelizacji. Idąc za myślą Soboru Watykańskiego II stwierdza, że „nowa ewangelizacja ma źródło w odwiecznym planie Boga Ojca. Ewangelizacja w swoich wszystkich aspektach ma swoje najgłębsze uzasadnienie w Trójcy Świętej – w boskich misjach Syna i Ducha Świętego” (s. 81). Po wyjaśnieniu trynitarnego charakteru nowej ewangelizacji, Autor koncentruje się na sformułowaniu i dookreśleniu celu nowej ewangelizacji. Odwołując się do nauczania papieża Jana Pawła II, eksponującego religijne zobowiązanie jako szczególnie fenomen współczesności, ks. Cz. Parzyszek stwierdza, że celem nowej ewangelizacji „jest nie tylko odpowiedź na wyzwania stojące przed Kościołem i chęć zaradzenia im tą drogą, ale przede wszystkim pragnienie wypełnienia pewnego programu pozytywnego, ujętego jako zadanie nie tylko dla całego Kościoła, ale i poszczególnych kontynentów i krajów. Jest nim odnowa świata, przebudowa całego doczesnego porządku według zasad ewangelizacyjnych, ukształtowanie nowego człowieka i nowego społeczeństwa oraz budowanie cywilizacji miłości” (s. 86).

W kolejnym rozdziale podjęty został problem: „Możliwości urzeczywistnienia nowej ewangelizacji”. Autor najpierw analizuje podmiot nowej ewangelizacji, podkreślając, że „pierwszym i najważniejszym podmiotem nowej ewangelizacji jest Duch Święty” (s. 96). Rozwijając tę myśl stwierdza: „Podmiotem nowej ewangelizacji jest cały Kościół” (s. 97). Następnie zajmuje się sposobami realizacji dzieła nowej ewangelizacji. Odwołując się do nauczania papieża Pawła VI podkreśla, że głoszenie Ewangelii odbywa się przez świadectwo autentycznego życia chrześcijańskiego oraz przepowiadania podejmowanego przez różne stany Kościoła i w róż-

norodnych formach. W ostatnim punkcie tego rozdziału ukazane zostały warunki i środki nowej ewangelizacji. Autor podkreśla, że „Ewangelia jest zawsze aktualna, lecz trzeba ją głosić z nowym zapałem i gorliwością, nowymi metodami i środkami, z uwzględnieniem nowych przestrzeni ludzkiego życia” (s. 120).

Rozdział czwarty nosi tytuł „Kierunki nowej ewangelizacji” W analitycznym zamyśleniu nad tym zagadnieniem Autor wskazuje trzy istotne ukierunkowania ewangelizacyjne: wychowanie nowego człowieka, budowanie nowego społeczeństwa oraz kształtowanie cywilizacji miłości. Realizacja tych trzech celów prowadzi do odnowy współczesnego świata. Tak ukierunkowana nowa ewangelizacja winna koncentrować się wokół konkretnych obszarów – dziedzin życia, które najbardziej wymagają ewangelizacyjnego zaangażowania. Stąd też w kolejnym rozdziale podjęty został problem: „Podstawowe «areopagi» nowej ewangelizacji”. Wśród najbardziej wymagających stałego podejmowania ewangelizacyjnej misji „areopagów” współczesności ks. Cz. Parzyszek wymienia i omawia: rodzinę, młodzież, edukację, pracę zawodową, kulturę, media, Internet, życie społeczno-polityczne, ekumenizm, zjawisko migracji, ruchy i wspólnoty religijne, szkoły nowej ewangelizacji oraz parafie jako podstawowe miejsca urzeczywistniania nowej ewangelizacji. Analizując wymienione obszary nowej ewangelizacji Autor stara się odpowiedzieć na pytanie o odnowę współczesnego zsekularyzowanego świata.

Kolejny rozdział analizowanej pozycji został zatytułowany „Maryja – Gwiazda nowej ewangelizacji” Poddano tu analizie treść tytułowego określenia, wywodzącego się z wypowiedzi papieża Pawła VI, Jana Pawła II i Benedykta XVI. Jest to rozdział typowo maryjny, w którym ukazana jest Maryja jako Patronka i wzór nowej ewangelizacji. Idąc za myślą A. Štrukelja, ks. Cz. Parzyszek ukazał trzy wymiary obecności Matki Bożej w dziele nowej ewangelizacji: Maryja a słowo Boże, Maryja a Duch Święty, Maryja a wspólnota Kościoła. Reasumując swoje analizy tego zagadnienia podkreśla, że stając wobec nowych wyzwań współczesności, w wysiłkach ewangelizacyjnych należy wziąć pod uwagę „ważne wsłuchiwanie się w głos i postawę Maryi, aby tą drogą przyjmować i realizować wolę Bożą” (s. 280).

Dwa ostatnie rozdziały omawianej monografii zawierają analityczne przedstawienie najważniejszych dokumentów Kościoła

związanych z nową ewangelizacją. Rozdział siódmy zatytułowany jest „*Lineamenta* – dokument przygotowawczy Synodu Biskupów ds. nowej ewangelizacji” Autor rozprawy poddał tu analitycznemu omówieniu ogłoszony 2 lutego 2011 roku dokument przygotowawczy do Synodu Biskupów – XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego zatytułowany „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej – *Lineamenta*” Zawarte są tam propozycje zagadnień dotyczących nowej ewangelizacji, które będą przedmiotem obrad owego Synodu. Zasadniczym celem owego Synodu, jak zaznacza w *Przedmowie* do wymienionego dokumentu sekretarz generalny tego Zgromadzenia Ogólnego abp N. Eterović, jest „ustalić, jaka jest aktualna sytuacja w Kościołach partykularnych, aby [...] wytyczyć nowe metody i formy wyrazu Dobrej Nowiny z myślą o przekazywaniu jej współczesnemu człowiekowi z nowym entuzjazmem, właściwym świętym, radosnym świadkom Pana Jezusa, «Który był i Który jest, i Który przychodzi» (Ap 4,8). Chodzi tu o wezwanie do korzystania z rzeczy nowych i starych, które znajdują się w drogocennym skarbcu Tradycji, jak o tym pisze ten, który stał się uczniem królestwa niebieskiego (por. Mt 13,52)” (tamże, *Przedmowa*). Pierwszy rozdział omawianego dokumentu został zatytułowany „Czasy nowej ewangelizacji” Omówiona tu została istota nowej ewangelizacji oraz jej różnorodne konteksty. Samo pojęcie „nowa ewangelizacja” zostało wprowadzone przez papieża Jana Pawła II. Analizując treściowe znaczenie tego pojęcia ks. Cz. Parzyszek pisze, że jest ona „postawą śmiałości, odważnym sposobem postępowania. Jest zdolnością chrześcijaństwa do odczytania i zrozumienia nowych dziejów ludzkości, aby w nich się zadomowić i przemienić je w miejsca świadectwa i głoszenia Ewangelii” (s. 285). *Lineamenta* zawierają charakterystykę najbardziej znaczących kontekstów nowej ewangelizacji: kulturowy (sekularyzacja, hedonizm, konsumpcjonizm, „śmierć Boga”), zjawisko migracji, wymieszanie kultur, gospodarczy, nauka i technika, polityczny. Zawarta w tych kontekstach różnorodna problematyka stanowi ewangelizacyjne wyzwanie współczesności.

Drugi rozdział omawianego dokumentu nosi tytuł „Głosić Ewangelię Jezusa Chrystusa” Charakteryzując zawarte tu istotne treści normatywu przekazywania wiary w ramach nowej ewangelizacji ks. Cz. Parzyszek stwierdza: „Przekazywać wiarę oznacza stwarzać w każdym miejscu i w każdym czasie warunki do

owego spotkania między ludźmi i Jezusem Chrystusem” (s. 288). Podkreślony tu został wymiar osobowy owego przekazu, którego przedmiotem jest cały Kościół. Owoce zaś tak rozumianego procesu ewangelizacji weryfikują się w konfrontacji z wyzwaniami współczesności. W ostatnim punkcie tego rozdziału Autor koncentruje się wokół trzeciego rozdziału *Lineamenta* zatytułowanego „Wprowadzenie w doświadczenie chrześcijańskie”. Poświęcony on jest rozwijającemu się we współczesnym Kościele powszechnemu procesowi refleksji i rewizji dróg wprowadzania w wiarę i dopuszczania do sakramentów.

Analizy ósmego – ostatniego rozdziału omawianej monografii zostały zatytułowane: „Nowe dokumenty dotyczące nowej ewangelizacji”. Autor scharakteryzował tu dwa dokumenty Magisterium Kościoła odnoszące się do Roku Wiary. Pierwszym jest podpisany 11.10.2011 roku przez Benedykta XVI list apostolski w formie *motu proprio* „Porta fidei” (Podwoje wiary), ogłaszający Rok Wiary, który rozpocznie się 11.10.2012 roku, a zakończy 24.11.2013 roku. Ks. Cz. Parzyszek charakteryzując ten dokument stwierdza, że jest on „czymś w rodzaju szkicu do nowego raportu dotyczącego wiary, pogłębionego o perspektywę powszechnego pasterzowania Kościołowi. Z właściwą sobie przenikliwością zarysowuje pierwsze kontury programu, odzwierciedlającego trudności, z jakimi współcześnie jest konfrontowany nie tylko Kościół jako wspólnota wiary, ale też pojedynczy wierzący” (s. 303). Drugim omawianym dokumentem jest opublikowana 6. stycznia 2012 roku w Watykanie na polecenie Benedykta XVI „Nota Kongregacji Nauki Wiary zawierająca wskazania duszpasterskie na Rok Wiary”. Autor omawianej monografii podkreśla, że dokument ten zawiera wskazania duszpasterskie na Rok Wiary, mające pomóc w spotkaniu Chrystusa w akcie wiary oraz w zrozumieniu jej treści. Wskazania te dotyczą różnych płaszczyzn Kościoła: powszechnego, lokalnego – diecezji, parafii, wspólnot, stowarzyszeń i ruchów. Kongregacja wzywa wszystkich wiernych do odnowienia daru wiary, do jej przekazywania poprzez własne doświadczenia i dzieła miłości. Reasumując swoje analityczne refleksje na temat tych dwóch dokumentów, Autor omawianej monografii podkreśla zaangażowanie papieża Benedykta XVI w ożywienie wiary u współczesnych ludzi, co wyraża się w treści obu tych dokumentów.

Lektura recenzowanej rozprawy ks. Cz. Parzyszka ukazuje jej merytoryczną wartość oraz aktualność podjętego zagadnienia.

Należy stwierdzić i podkreślić, że jest to pionierska monografia na polskim rynku wydawniczym podejmująca tak ważny problem w kontekście rozpoczynającego się wkrótce XIII Zgromadzenia Zwyczajnego Synodu Biskupów „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej” oraz przygotowań do nowej ewangelizacji w ramach rozpoczynającego się 11.10.2012 Roku Wiary. Autor rozprawy w sposób kompetentny – teolog zajmujący się problematyką pastoralną i chrześcijańską duchowością, od wielu lat zaangażowany w ewangelizacyjne apostołstwo – analizując najbardziej znaczące dokumenty Kościoła oraz literaturę przedmiotu, ukazał aktualność nowej ewangelizacji, jej teologiczne podstawy oraz formy realizacji. Bez obawy przesady należy stwierdzić, że jest to swoisty podręcznik nowej ewangelizacji ukazujący jej naturę, istotne wymiary, egzystencjalne wyznaczniki oraz sposoby ewangelicznego rozwiązywania narastających wyzwań współczesności. Na podkreślenie zasługuje bogata i kompetentnie dobrana baza źródłowa – dokumenty Kościoła oraz literatura przedmiotu, co uwiarygodnia prowadzone analizy i ich wnioski oraz stanowi zasadną podstawę badawczą dla czytelników owej monografii.

Analityczne zamyślenie nad treściami owej monografii pozwala uświadomić sytuację współczesnego świata, jego rozwojowy dynamizm oraz związany z tym dramatyzm, będący religijno-moralnym wyzwaniem. Stan ten stanowi podstawę i motywację ewangelizacyjnego zaangażowania, które zapobiega zagrożeniom i ukazuje poprawne drogi rozwoju. W poszukiwaniach zaś form i sposobów nowej ewangelizacji niech pomagają słowa bł. Jana Pawła II, który na początku swego pontyfikatu do grupy duchownych mówił: „Niech więc Jezus Chrystus będzie centrum waszego życia, waszych ideałów, waszych spraw, waszych marzeń. Słowem, przepowiadaniem, pismami, korzystaniem ze środków społecznego przekazu głoście: szerokość, długość, wysokość i głębokość miłości Chrystusa, przewyższającą wszelką wiedzę (por. Ef 3, 18n); ale przede wszystkim głoście ją i szercie przykładem waszego życia (kapłańskiego) i zakonnego, ożywionego wiarą, nadprzyrodzonym spojrzeniem na rzeczywistość, umocnionego całkowitą i zazdrośną wiernością radom ewangelicznym...” (Jan Paweł II, *Do Księża Najświętszego Serca Jezusa*, Rzym, 22.06.1979 r.).

Ks. Józef Zabielski